

MAT 1140

Plenumsregning 19/10

H18 Notat Peano: Vi starter med litt bakgrunnsstoff fra notatet:

\mathbb{Z} er en mengde som inneholder \mathbb{N} og som er utstyrt med en avbildning $-: \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ slik at $- \circ - = \text{id}_{\mathbb{Z}}$ (dvs. at $-(-n) = n$ for alle $n \in \mathbb{Z}$). For vi

$$-\mathbb{N} = \{-n : n \in \mathbb{N}\},$$

for vi

$$\mathbb{N} \cup -\mathbb{N} = \mathbb{Z} \quad (1)$$

$$\mathbb{N} \cap -\mathbb{N} = \{0\} \quad (2)$$

Prop 1.7: For $k \in \mathbb{Z}$ er $k = -k$ hvis og bare hvis $k = 0$.

Vi utvider etterfølgerfunksjonen S på \mathbb{N} til en etterfølgerfunksjon $s: \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ ved å sette

$$s(k) = \begin{cases} S(k) & \text{hvis } k \in \mathbb{N} \\ -(S^{-1}(k)) & \text{ellers} \end{cases} \quad (3)$$

Prop 1.8: $- \circ s \circ - \circ s = \text{id}_{\mathbb{Z}}$, dvs $-s(-s(n)) = n$ for alle $n \in \mathbb{Z}$.

Observer at dette medfører at $-(-s(-s(n))) = -n$,
dvs

$$s(-s(n)) = -n \quad (4)$$

Vi har nå kommet til den første oppgaven 2 vi skal løse, nemlig å bevise

Prop 1.9 La P være en egenskap definert på \mathbb{Z} . Anta $P(0)$ og at for alle $k \in \mathbb{Z}$

$$P(k) \iff P(s(k)) \quad (5)$$

Da er $P(k)$ for alle $k \in \mathbb{Z}$.

Beris: Vi skal først vise $P(k)$ for alle $k \in \mathbb{N}$ og deretter for alle $k \in -\mathbb{N}$.

Vi observerer først at siden $s(k) = S(k)$ for $k \in \mathbb{N}$, så følger det fra (5) at

$$P(k) \Rightarrow P(S(k))$$

Siden vi også har $P(0)$, følger det fra vanlig induksjon (Aksiom 1.1) at $P(k)$ for alle $k \in \mathbb{N}$.

Det gjenstår å vise $P(k)$ for alle $k \in -\mathbb{N}$, altså $P(-n)$ for alle $n \in \mathbb{N}$. Ved vanlig induksjon holder det å vise at $P(-0) = P(0)$ og at $P(-n) \Rightarrow P(-S(n))$. Siden $P(0)$ er gitt, holder det å vise induksjons-trinnet. Ifølge formel (4) er $-n = s(-s(n))$, og dermed har vi

$$P(n) \iff P(s(-s(n))) \iff P(-s(n)) \iff P(-S(n)).$$

Dette viser induksjonstrinnet og dermed har vi $P(-n)$ for alle $n \in \mathbb{N}$.

Neste oppgave er å vise entydigheten i dette teoremet.

3

Teorem 1.10: La A være en mengde, $x \in A$ et element og $f: A \rightarrow A$ en bijeksjon. Da finnes den én og bare én avbildning $u: \mathbb{Z} \rightarrow A$ slik at $u_0 = x$ og $u_{s(n)} = f(u_n)$ for alle $n \in \mathbb{Z}$.

Bervis for entydighet: Anta for motsetning at det finnes to slike funksjoner u og v . Vi skal vise ved utvidet induksjon (dvs. Prop 1.9) at $u_n = v_n$ for alle $n \in \mathbb{Z}$. La

$$P_k: u_k = v_k$$

Vi skal bruke Prop 1.9 på denne påstanden. Observer først at vi har P_0 siden $u_0 = x = v_0$.

Det gjenstår å vise $P_k \Leftrightarrow P_{s(k)}$. Vi ser først implikasjonen $P_k \Rightarrow P_{s(k)}$. Vi har

$$P_k \Leftrightarrow u_k = v_k \Rightarrow f(u_k) = f(v_k) \Rightarrow \underset{s(k)}{u_{s(k)}} = \underset{s(k)}{v_{s(k)}} \Leftrightarrow P_{s(k)}$$

Anta omvendt at vi har $P_{s(k)}$. Da er

$$f(u_k) = u_{s(k)} = v_{s(k)} = f(v_k),$$

dvs $f(u_k) = f(v_k)$. Siden f er injektiv, betyr dette at $u_k = v_k$, dvs at vi har P_k . \square

Det neste resultatet i notatet innfører addisjon ~~gjennom følgende teorem~~ gjennom følgende teorem:

4

Teorem 1.11: Det finnes én og bare én
avbildning $+$: $\mathbb{Z} \times \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ slik at

$$b + 0 = b \quad (6)$$

$$b + s(l) = s(b+l) \quad (7)$$

for alle $b, l \in \mathbb{Z}$.

Vår neste oppgave er å vise

Teorem 1.12: For alle $b, l, m \in \mathbb{Z}$ har vi

$$(b+l)+m = b+(l+m) \quad (8)$$

$$b+0 = 0+b = b \quad (9)$$

$$b+l = l+b \quad (10)$$

$$b+(-b) = (-b)+b = 0 \quad (11)$$

Beweis: Vi starter med å bevise (8). Vi holder
 b og l fast og viser følgende påstand ved
induktiv induksjon

$$P(m): (b+l)+m = b+(l+m)$$

Vi observerer først at $P(0)$ holder siden vi
på venstre side av likhetsbrevet har

$$(b+l)+0 \stackrel{(6)}{=} b+l$$

og på høyre side har

$$b+(l+0) \stackrel{(6)}{=} b+l.$$

For å fullføre induksjonen må vi vise at

~~$P(k) \Leftrightarrow P(k+1)$ har~~

$P(k+1) \Leftrightarrow P(k)$. Vi har

$$\begin{aligned}
 P(\mathcal{S}(m)) &\Leftrightarrow (k+l) + \mathcal{S}(m) = k + (\mathcal{S}(l+m)) & 5 \\
 &\Downarrow \text{(ved (7) p\u00e5 begge sider)} \\
 \mathcal{S}((k+l) + m) &= k + \mathcal{S}(l+m) \\
 &\Updownarrow \text{(bruger (7) p\u00e5 h\u00f8yre side)} \\
 \mathcal{S}((k+l) + m) &= \mathcal{S}(k + (l+m)) \\
 &\Updownarrow \text{(fordi } \mathcal{S} \text{ er injektiv)} \\
 (k+l) + m &= k + (l+m) \\
 &\Updownarrow \\
 &P(m).
 \end{aligned}$$

Dette viser at $P(\mathcal{S}(m)) \Leftrightarrow P(m)$ og if\u00f8lge Prop 1.9
 g\u00f8lder da $P(m)$ for alle m .

Vi ser n\u00e5 p\u00e5 ligning (9). Den ene
 p\u00e5standen, at $k+0=k$, er identisk med (6)
 og dermed allerede etableret. Vi viser den
 anden p\u00e5standen ved et udt\u00f8lt induktionsan. L\u00e5

$$P(k): 0 + k = k$$

Vi sj\u00e6kker f\u00f8rst $P(0)$. P\u00e5 venstre side har vi
 $0+0=0$ if\u00f8lge (6), mens vi p\u00e5 h\u00f8yre side bare
 har 0. Dermed er $P(0)$ ok. Det g\u00e5r s\u00e5 at
 vise at $P(k) \Leftrightarrow P(\mathcal{S}(k))$. Vi har

$$\begin{aligned}
 P(\mathcal{S}(k)) &\Leftrightarrow 0 + \mathcal{S}(k) = \mathcal{S}(k) \\
 &\Downarrow \text{(7)} \\
 \mathcal{S}(0+k) &= \mathcal{S}(k) \\
 &\Updownarrow \text{(} \mathcal{S} \text{ er injektiv)} \\
 0+k &= k \\
 &\Updownarrow \\
 &P(k)
 \end{aligned}$$

Vi har dermed bevisat (a) og går løs på (1a) 6

Her viser jeg først et lemma:

Lemma A: For alle $k \in \mathbb{Z}$ har vi
$$s(0) + k = -k + s(0) = s(k)$$

Bevis for lemma A: Den sidste lighed følger direkte fra (6) og (7):

$$-k + s(0) \stackrel{(7)}{=} s(k+0) \stackrel{(6)}{=} s(k).$$

For å vise likningen $s(0) + k = s(k)$ bruker vi utvidet induksjon på påstanden

~~$$s(k) = s(0) + k = s(k)$$~~

$$P(k): s(0) + k = s(k)$$

Vi observerer først at $P(0)$ holder siden vi på venstre side har $s(0) + 0 \stackrel{(6)}{=} s(0)$ og på høyre side har $s(0)$. Følgende argument avslutter beviset ved å vise at $P(k) \Leftrightarrow P(s(k))$:

$$P(s(k)) \Leftrightarrow s(0) + s(k) = s(s(k))$$

\Downarrow (bruker (7) på høyre side)

$$s(s(0) + k) = s(s(k))$$

\Downarrow s er injektiv

$$s(0) + k = s(k)$$

\Downarrow

$$P(k)$$

\square

Vi går nu tillbaka till likning (10):

$$b+l = l+k$$

Vi håller k fast och visar påståendet ved utvidet induktion på l , dvs vi brukar induktionshypotesen

$$P(l): b+l = l+k.$$

För $l=0$ blir detta $b+0 = 0+k$, som håller iföljande (a). Det gjenstår å vise att $P(l) \Leftrightarrow P(l+1)$.

Vi får

$$P(l+1) \Leftrightarrow b + s(l) = s(l) + k$$

$$\text{(brukar (10))} \quad \Uparrow \text{ (lemma A)}$$

$$s(b+l) = (l + s(0)) + k$$

$$\Uparrow \text{ (brukar (8))}$$

$$s(b+l) = l + (s(0) + k)$$

$$\Uparrow \text{ (lemma A)}$$

$$s(b+l) = l + s(k)$$

$$\Uparrow \text{ (brukar (7))}$$

$$s(b+l) = s(l+k)$$

$$\Uparrow \text{ (s är injektiv)}$$

$$b+l = l+k$$

$$\Uparrow$$

$$P(l)$$

Dermed er (10) vist.

För vi visar (11), hänger vi ett lemma till 8

Lemma B: För alla $k \in \mathbb{Z}$ är $-\sigma(k) = -k + \sigma^{-1}(0)$.

Bewis för lemma B: Vi tar σ av begge

sider. På vänstra sidan får vi

$$\sigma(-\sigma(k)) = -k \quad \text{ved formel (4)}$$

På högra side får vi

$$\sigma(-k + \sigma^{-1}(0)) \stackrel{(7)}{=} -k + \sigma(\sigma^{-1}(0)) = -k + 0 = -k.$$

Siden σ er injektiv, betyr dette at

$$-\sigma(k) = -k + \sigma^{-1}(0). \quad \square$$

För å vise (11) foretar vi først følgende

regneskjema:

$$\sigma(k) + (-\sigma(k)) \stackrel{\text{Lemma A, B}}{=} (k + \sigma(b)) + (-k + \sigma^{-1}(a))$$

$$\stackrel{(10)}{=} (k + \sigma(b)) + (\sigma^{-1}(a) - k) \stackrel{(8)}{=} [(k + \sigma(b)) + \sigma^{-1}(a)] + (-k)$$

$$\stackrel{(9)}{=} [k + (b + \sigma^{-1}(a))] + (-k)$$

$$\stackrel{(10)}{=} [k + (\sigma^{-1}(a) + \sigma(b))] + (-k)$$

$$\stackrel{(A)}{=} [k + (\sigma(\sigma^{-1}(a)) + 0)] + (-k)$$

$$= [k + (0 + 0)] + (-k)$$

$$= k + (-k).$$

Dette viser at $\sigma(k) + (-\sigma(k)) = k + (-k)$ for alle k .

Vi fullfører nå beviset for (11) ved å

bruke et bruddet endeløyen på følgende

ubøyn

9

$$P(k): k + (-k) = 0.$$

Vi ser først at $P(0)$ holder ved å observere at $0 + (-0) = 0 + 0 = 0$. Siden vi allerede har vist at $k + (-k) = s(k) + (-s(k))$, så vi at

$$P(k) \Leftrightarrow P(s(k)), \text{ og dermed er (11) bevist.}$$

Dette avslutter beviset for leorem 1.12 \square

Vi innfører en relasjon \leq på \mathbb{Z} ved

$$k \leq l \Leftrightarrow l - k \in \mathbb{N}.$$

Vår neste oppgave er å bevise leorem 1.13 som vi deler opp i to deler.

Leorem 1.13A: \leq er en total ordning på \mathbb{Z} .

Beis: Vi sjekker først at \leq tilfredstiller de tre kravene til en ordning:

(i) Refleksiv: Siden $k - k = k + (-k) = 0 \in \mathbb{N}$, er $k \leq k$, som betyr at \leq er refleksiv.

~~(ii) Transitiv: Vi må vise at hvis $k \leq l$ og $l \leq m$, så er $k \leq m$.~~

(ii) Antisymmetri: Vi må vise at hvis $k \leq l$ og $l \leq k$, så er $l = k$. Dette betyr at $l - k \in \mathbb{N}$ og $k - l \in \mathbb{N}$. Et lite requestykke som assosiativ og kommutative lover (formlene (8) og (10)) viser at

$$(l - k) + (k - l) = (l + (-k)) + (k + (-l)) = 0.$$

Siden $l - k, k - l \in \mathbb{N}$, betyr dette at $l + (-k) = 0$ (dette krever egentlig et eget argument).

Siden vi også har $l + (-l) = 0$, betyr dette ^{10!}
at $l + (-k) = l + (-l)$. Forbudsregelen
(formel (17) i notatet) kan lett utledes til
 \mathbb{Z} , ^{se side 18} og dermed får vi $(-k) = (-l)$. Siden
funktoren $-$ er injektiv er dermed $k = l$, og
antisymmetri er bevist.

(iii) Transitivitet: Anta $k \leq l$ og $l \leq m$.
Da er $l - k \in \mathbb{N}$ og $m - l \in \mathbb{N}$, og følgelig
er $(l - k) + (m - l) \in \mathbb{N}$. Ved litt regning ser
vi at

$$\begin{aligned}(l - k) + (m - l) &= (l + (-k)) + (m + (-l)) \\ &= (l + (-l)) + (m + (-k)) = m - k.\end{aligned}$$

Dermed ~~er~~ $m - k \in \mathbb{N}$, dvs $k \leq m$,
som viser transitiviteten.

Det gjenstår å vise at ordningen er total.
Anta at $k, l \in \mathbb{Z}$. Et requestykke viser at
 $(l - k) = -(k - l)$. Dette hvis ikke $l - k$
er i \mathbb{N} , så er $k - l$ det. Vi har altså
enten $l - k \in \mathbb{N}$ eller $k - l \in \mathbb{N}$, dvs enten
 $l \geq k$ eller $k \geq l$. Dette viser at ordningen
er total og beviset er dermed fullført.

11

Teorem 1.13 B: Hver ikke-tomme delmængde af \mathbb{Z} som har en nedre grænse har et mindste element. Hver ikke-tomme delmængde af \mathbb{Z} som har en øvre grænse har et største element.

Beweis: Jeg viser den første del. Ideen er at føre problemet til velordningsprincippet (teorem 1.6 i notatet). Antag at A er mængden væk og at a er en nedre grænse. Da er

$$B = \{x - a : x \in A\}$$

en delmængde af \mathbb{N} ifølge teorem 1.6 har B et mindste element $x_0 - a$, der $x_0 \in A$. Da er x_0 det mindste element i A .

Beweis for den anden del er tilsvarende. □

Vi skal nu se på multiplikation:

Teorem 1.14 Der findes én og bare én afbildning

• $\cdot : \mathbb{Z} \times \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ slik at for alle $b, l \in \mathbb{Z}$:

$$b \cdot 0 = 0 \tag{12}$$

$$b \cdot s(l) = b \cdot l + b \tag{13}$$

Beweis: For hver b lad vi $f_b : \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ ved $f_b(l) = l + b$. Bruges vi teorem 1.10 på denne

og initialbetingelsen $u_k(0) = 0$, får vi en funksjon $u_k: \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ slik at $u_k(s(k)) = f_k(u_k(k)) = u_k(k) + k$. Denne funksjonen er entydig bestemt. Setter vi $k \cdot l = u_k(l)$, får vi $k \cdot s(k) = kl + k$, akkurat som vi ønsket oss \square

Vi skal dele opp det lange teorem 1.15 i to deler. Vi definerer $1 = S(0)$.

Teorem 1.15A For alle $k, l, m \in \mathbb{Z}$ har vi

$$(k \cdot l) \cdot m = k \cdot (l \cdot m) \quad (14)$$

$$k \cdot 1 = 1 \cdot k = k \quad (15)$$

$$k \cdot l = l \cdot k \quad (16)$$

$$(k + l) \cdot m = k \cdot m + l \cdot m \quad (17)$$

$$m(k + l) = m \cdot k + m \cdot l \quad (18)$$

Beweis: Prøver man å bevise (14), oppdager man fort at man trenger distributivitet og vi begynner derfor med (18)

(18) Vi holder m og k fast og bruker utridet induksjon til å vise

$$P(l) : m(k+l) = m \cdot k + m \cdot l$$

Vi ser først at $P(0)$ holder siden begge sider er lik $m \cdot k$. Det er dermed nok å vise at $P(l) \Leftrightarrow P(s(l))$. Vi har

$$P(s(l)) \Leftrightarrow m \cdot (k + s(l)) = m \cdot k + m \cdot s(l)$$

$$(7) \Downarrow (13)$$

$$m \cdot s(k+l) = m \cdot k + (m \cdot l + m)$$

$$(13) \Downarrow \text{assosiativ lov for addisjon}$$

$$m \cdot (k+l) + m = (m \cdot k + m \cdot l) + m$$

$$\Downarrow \text{forbatalingsregel}$$

$$m \cdot (k+l) = m \cdot k + m \cdot l$$

$$\Downarrow$$

$$P(l)$$

14 Vi kan nå bevise (14) med samme teknikk.

Vi holder fast k og l , og bruker induksjon på

$$P(m): (k \cdot l) \cdot m = k \cdot (l \cdot m)$$

Vi ser at $P(0)$ holder siden begge sider blir 0, og det gjenstår dermed å vise $P(m) \Leftrightarrow P(s(m))$.

Vi har:

$$P(s(m)) \Leftrightarrow (k \cdot l) \cdot s(m) = k \cdot (l \cdot s(m))$$

$$\Downarrow (13)$$

$$(k \cdot l) \cdot m + k \cdot l = k \cdot (l \cdot m + l)$$

$$\Downarrow (18)$$

$$(k \cdot l) \cdot m + k \cdot l = k \cdot (l \cdot m) + k \cdot l$$

$$\Downarrow \text{forbatalingsregelen.}$$

$$(k \cdot l) \cdot m = k \cdot (l \cdot m)$$

$$\Downarrow$$

$$P(m)$$

Dermed er (14) bevist.

(15) Den ene likheten er enkel:

$$k \cdot 1 = k \cdot s(k) = k \cdot 0 + k = k.$$

For å vise at $1 \cdot k = k$ bruker vi induksjon på

$$P(k) : 1 \cdot k = k.$$

$P(0)$ holder siden begge sider er 0, og følgende resonnerment viser at $P(k) \Leftrightarrow P(s(k))$

$$P(s(k)) \Leftrightarrow 1 \cdot s(k) = s(k)$$

\Updownarrow Lemma A

$$1 \cdot k + 1 = k + s(k)$$

\Updownarrow def. av +

$$1 \cdot k + 1 = k + 1$$

\Updownarrow forholdsregul

$$1 \cdot k = k$$

\Updownarrow

$$P(k)$$

(16). Vi bringer denne for vi beviser (16). Vi bruker utvidet induksjon på

$$P(m) : (k+l) \cdot m = k \cdot m + l \cdot m$$

$P(0)$ holder siden begge sider er 0. Følgende argument viser at $P(m) \Leftrightarrow P(s(m))$

$$P(s(m)) \Leftrightarrow (k+l) \cdot s(m) = k \cdot s(m) + l \cdot s(m)$$

\Updownarrow

$$(k+l)m + (k+l) = (k \cdot m + k) + (l \cdot m + l)$$

\Updownarrow

$$(k+l)m + (k+l) = (k \cdot m + l \cdot m) + (k+l)$$

\Updownarrow forholdsregul

$$(k+l) \cdot m = k \cdot m + l \cdot m \Leftrightarrow P(m)$$

(16) Vi bruker utvidet induksjon på

$$P(l) : k \cdot l = l \cdot k$$

$P(0)$ holder siden begge sider er 0 (vi trenger egentlig et eget induksjonsbevis for å vise at $0 \cdot k = 0$, men det overlates til leseren). Følgende argument viser at $P(l) \Leftrightarrow P(l+1)$:

$$P(l+1) \Leftrightarrow k \cdot (l+1) = (l+1) \cdot k$$

(13) \Downarrow Lemma A

$$k \cdot l + k = (l+1) \cdot k$$

\Updownarrow (17)

$$k \cdot l + k = l \cdot k + k$$

\Updownarrow

$$k \cdot l = l \cdot k$$

\Updownarrow

$P(l)$

□

Før vi beviser resten av Lemma 1.14, er det et par andre ting vi bør ta oss av

Lemma C: For alle $k, l \in \mathbb{Z}$ har vi

$$(-k) \cdot l = k(-l) = -(kl) \quad (19)$$

og

$$(-k) \cdot (-l) = k \cdot l. \quad (20)$$

Bevis: Siden vi nå har etablert at multiplikasjon er kommutativ (16), holder det å ~~vis~~ beise

den ene lighedens i (19). Vi observerer først 16

$$\text{at } k \cdot l + k(-l) = k \cdot (l + (-l)) = k \cdot 0 = 0. \text{ P\u00e5}$$

den anden side er $k \cdot l + (-k)l = 0$. Siden

begge sider er null, har vi dermed

$$k \cdot l + k \cdot (-l) = k \cdot l + (-k)l,$$

som ved fork\u00f6rlingsregelen g\u00f8r $k \cdot (-l) = -(k)l$.

For \u00e5 bevise (20) observerer vi at

$$(-k) \cdot (-l) = -(k(-l)) = -(-k \cdot l) = k \cdot l$$

ved to gange br\u00f8k af (19) □

Lemma D: Hvis $k, l > 0$ (dvs $k, l \in \mathbb{N}_+$),

s\u00e5 er $k \cdot l > 0$.

Bevis: Vi holder fast $k > 0$ og viser ved vanlig induksjon at

$$P(l): l = 0 \text{ eller } k \cdot l > 0.$$

Siden $P(0)$ \u00e5penbart er sann, holder det

\u00e5 vise at $P(l) \Rightarrow P(s(l))$. Anta derfor at

$$P(l) \text{ holder. Da er } k \cdot s(l) = k \cdot l + k > k \cdot l \geq 0.$$

Dette viser at $P(s(l))$ holder.

Vi er nå klar til å vise de siste delene¹⁷
av teorem 1.15:

Teorem 1.15 B: For alle $k, l \in \mathbb{Z}$ gjelder

$$k \cdot l = 0 \Rightarrow k = 0 \vee l = 0 \quad (21)$$

For alle $m \in \mathbb{Z}$

$$k \leq l \Leftrightarrow k + m \leq l + m \quad (22)$$

$$k \geq 0 \wedge l \geq 0 \Rightarrow k \cdot l \geq 0 \quad (23)$$

Beris: Vi beviser den kontrapositive versjonen
av (21) som sier at hvis $k \neq 0$ og $l \neq 0$,
så er $k \cdot l \neq 0$. Hvis k, l er positive, vel
vi dette fra lemma D. De andre mulighetene
er at én eller begge faktorene k, l er negative,
f. eks $k = -m$ der $m \in \mathbb{N}_+$, eller $k = -m, l = -n$
der $m, n \in \mathbb{N}_+$. Da følger resultatet fra
lemma C og det vi allerede har vist.

For å vise (22) observerer vi at

$$(l+m) - (k+m) = (l+m) + (-k-m)$$

$$= (l+m) + ((-k) + (-m)) = l - k$$

eller endel bruk av assosiativitet og
kommunikativitet (vi har også brukt at
 $-(k+m) = (-k) + (-m)$ som det vises separat)

Dermed har vi

$$k \leq l \Leftrightarrow l - k \geq 0 \Leftrightarrow (l+m) - (k+m) \geq 0$$

$$(k+m) \leq (l+m)$$

Det sidste punktet, (23), følger fra lemma D.

Appendiks: Bevis for forholdsregelen.

Jeg glemte i da med et bevis for denne regelen der jeg burde:

Forholdsregelen: For alle $k, l, m \in \mathbb{Z}$ gælder

$$k+m = l+m \Rightarrow k=l$$

Bevis: Vi starter med følgende lille observation som bygger på at s er injektiv:

$$(*) \quad k+m = l+m \Leftrightarrow s(k+m) = s(l+m) \Leftrightarrow k+s(m) = l+s(m)$$

For at bevise sætningen bræker vi ubridet induktion på påstanden

$$P(m): \forall k, l \in \mathbb{Z} (k+m = l+m \Rightarrow k=l)$$

$P(0)$ er åbenbar som siden $k+0=k$ og $l+0=l$.

For at bevise $P(m) \Rightarrow P(s(m))$, antager vi at

$P(m)$ holder og at $k+s(m) = l+s(m)$. Ifølge (*) er da $k+m = l+m$, og siden $P(m)$ holder, bekræfter

19
dette at $k=l$. Dette viser at $P(s(m))$ holder.

Berisæl for at $P(s(m)) \Rightarrow P(m)$ er tilbavarende,
Antk at $P(s(m))$ holder og at $k+m=l+m$.

Ifølge (*) er da $k+s(m)=l+s(m)$, og siden
 $P(s(m))$ holder, betyr dette at $k=l$. Dermed
holder $P(m)$ og berisæl er fullfört. \square